

MINISTERSTWO
SPRAWIEDLIWOŚCI

www.ms.gov.pl

POWIAT BOCHEŃSKI
SKARBNICA MOŻLIWOŚCI

Prowadzenie w roku 2016 na terenie powiatu bocheńskiego
dwóch punktów nieodpłatnej pomocy prawnej w miejscowości Drwinia i Lipnica Murowana
Zadanie jest finansowane ze środków budżetu państwa

PORADNIK INTERNETOWY

NAJCZĘŚCIEJ ZADAWANE PYTANIA

Do punktów Nieodpłatnej Pomocy Prawnej przychodzili ludzie chcący rozwiązać swój problem. Na podstawie zebranych danych pragniemy przedstawić spis najczęściej zadawanych pytań.

Spis artykułów/porad:

- 1. Stwierdzenie nabycia spadku a dział spadku**
- 2. Przesłanki zasiedzenia nieruchomości.**
- 3. Jak uzyskać odszkodowanie za słup na działce?**
- 4. Przyczynianie się do zaspokajania potrzeb rodziny.**
- 5. Rozwód czy separacja – co wybrać?**
- 6. Możliwość odwołania darowizny**
- 7. Czy mogę zrezygnować z artykułu zakupionego na tzw. pokazie?**
- 8. Chcę sporządzić testament. Czy muszę się z tym udać do notariusza ?**
- 9. Komu pieniądze z programu Rodzina Pięćset Plus**
- 10. Czy po orzeczeniu rozwodu mogę powrócić do swojego nazwiska kawalerskiego?**
- 11. Czy mogę zawrzeć związek małżeński przez pełnomocnika?**
- 12. Pełnomocnik z urzędu w sprawie cywilnej**
- 13. Odszkodowanie za zdarzenie medyczne**
- 14. Uznanie ojcostwa przed kierownikiem Urzędu Stanu Cywilnego**
- 15. Zniesienie wspólności ustawowej małżeńskiej**
- 16. Co to jest upadłość konsumencka i kto może skorzystać z tego prawa?**
- 17. Czy członek rodziny może mnie reprezentować w postępowaniu sądowym?**
- 18. W jakich przypadkach pracownik może rozwiązać stosunek pracy w trybie natychmiastowym?**
- 19. Kogo, w jakich przypadkach i jak można wydziedziczyć?**
- 20. Umowa o pracę na czas określony – nowe regulacje.**
- 21. Ubezpieczeniowy – procedura.**
- 22. Służebność osobista drogi koniecznej.**
- 23. Zapis windykacyjny**
- 24. Podstawowe różnice między rękojmią a gwarancją.**

1. Stwierdzenie nabycia spadku a dział spadku

Niedawno otrzymałem postanowienie sądu o stwierdzeniu nabycia spadku po ojcu – postanowienie wymienia w jakich częściach odziedziczyli majątek poszczególni członkowie rodziny. Słyszałem, że to nie wystarczy aby podzielić spadek, że trzeba jeszcze raz iść do sądu. Czy to prawda ?

Sądowe postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku stwierdza kto jest spadkobiercą po zmarłym i w jakiej części (w jakim ułamku) nabył spadek. Postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku daje zatem informację o tym, kto jest spadkobiercą (następcą prawnym) po zmarłym i jakie są poszczególne udziały spadkobierców. Jest ono dopiero podstawą do podziału majątku po zmarłym, gdyż udziały spadkowe wymienione w postanowieniu o stwierdzeniu nabycia spadku dotyczą wszystkich przedmiotów wchodzących w skład spadku. Aby podzielić się majątkiem po zmarłym należy dokonać działu spadku. Jeśli wszyscy spadkobiercy są zgodni co do tego, komu przypadną poszczególne przedmioty spadkowe – wizyta w sądzie nie jest konieczna, wystarczy zawarcie umowy (jeśli w skład spadku wchodzi nieruchomości, umowa taka koniecznie musi być zawarta w formie aktu notarialnego!), spadkobiercy mogą też wystąpić do sądu o zgodny dział spadku. Jeśli zaś nie ma zgody pomiędzy spadkobiercami, złożenie wniosku do sądu o dział spadku będzie konieczne.

2. Przesłanki zasiedzenia nieruchomości.

Moja matka posiadała pole, które dostała w spadku. Przez ponad dwadzieścia lat była tam jedyną gospodynią, bo nikt ze spadkobierców się o to nie upominał. Mama zmarła i obecnie ten grunt ja uprawiam i opłacam za niego podatki. W księdze wieczystej figuruje jeszcze poprzedni właściciel. Czy mam możliwość zasiedzenia tego pola?

Kodeks cywilny przewiduje, że posiadacz nieruchomości niebędący jej właścicielem nabywa własność, jeżeli posiada nieruchomość nieprzerwanie od lat dwudziestu jako posiadacz samoistny, chyba że uzyskał posiadanie w złej wierze; po upływie lat trzydziestu posiadacz nieruchomości nabywa jej własność, choćby uzyskał posiadanie w złej wierze. Do zasiedzenia nieruchomości (fachowo: nabycia własności w drodze zasiedzenia) niezbędne jest więc spełnienie dwóch przesłanek: 1) samoistnego posiadania, czyli posiadania tak jakby się było właścicielem oraz 2) upływu czasu, który jest uzależniony od tego, czy objęcie w posiadanie nastąpiło w dobrej czy w złej wierze. Kodeks cywilny wprost dopuszcza taką możliwość, aby do czasu posiadania przez obecnego posiadacza doliczyć czas posiadania przez inną osobę. Art.176 stanowi bowiem, że jeżeli podczas biegu zasiedzenia nastąpiło przeniesienie posiadania, obecny posiadacz może doliczyć do czasu, przez który

sam posiada, czas posiadania swego poprzednika. Jeżeli jednak poprzedni posiadacz uzyskał posiadanie nieruchomości w złej wierze, czas jego posiadania może być doliczony tylko wtedy gdy łącznie z czasem posiadania obecnego posiadacza wynosi przynajmniej lat trzydzieści. Przepisy powyższe stosuje się odpowiednio w wypadku, gdy obecny posiadacz jest spadkobiercą poprzedniego posiadacza.

Przed złożeniem wniosku do sądu niezbędne jest jednak dokładna analiza sytuacji, czy w konkretnym przypadku spełnione zostały wszystkie przesłanki zasiedzenia. Pamiętać należy w szczególności, że bieg zasiedzenia w niektórych przypadkach może ulec przerwaniu lub zawieszeniu (w konsekwencji w praktyce niezbędny może być upływ czasu dłuższy niż kalendarzowe 20 lub 30 lat).

3. Jak uzyskać odszkodowanie za słup na działce?

FINANSE PORADY PRAWNE ODSZKODOWANIE SŁUP WYSOKIEGO NAPIĘCIA

Przez twoją działkę biegnie linia energetyczna albo gazociąg? Sprawdź, czy możesz dostać za to pieniądze.

Masz piękną działkę położoną w malowniczym miejscu, ale słupy energetyczne niweczą realizację wszystkich twoich planów? Zobacz, jak uzyskać odszkodowanie za słupy na działce!

Słupy na działce - jak uzyskać odszkodowanie?

- **Najpierw musisz dowiedzieć się, czy słup energetyczny lub rury gazociągu znajdują się na twoim terenie zgodnie z prawem, czy też przedsiębiorstwo korzysta z twojego gruntu bezprawnie.** Użytkowanie zgodnie z prawem jest wówczas, gdy została ustanowiona służebność lub podpisana umowa cywilnoprawna o korzystaniu z terenu. Obowiązujące do roku 1985 prawo pozwalało stawiać słupy i instalacje bez zgody właściciela terenu. Dopiero później przepisy nakazały prowadzenie konsultacji w tej sprawie.
- **To, czy została ustanowiona służebność,** możesz sprawdzić w księdze wieczystej, dział III. Tam powinien znajdować się zapis, że ustanowiono służebność na rzecz elektrowni lub gazowni. Ponieważ jednak zdarzało się, że przedsiębiorcy nie dopełniali obowiązku wpisu, nie możesz mieć pewności, że służebności nie ma.
- **Jeżeli wpisu nie ma, powinnaś wysłać pisemne wezwanie do właściciela słupów lub rurociągu o wskazanie podstawy prawnej,** która upoważnia go do zajmowania twojego terenu. Jeżeli okaże się, że ma ważną decyzję

administracyjną, która pozwala mu na lokalizację słupa na twojej działce na podstawie dawniej obowiązujących przepisów, możesz mieć problem z odszkodowaniem. W ocenie Sądu Najwyższego taka decyzja jest bowiem podstawą prawną do stałego korzystania z danej nieruchomości.

- **Jeśli okaże się, że elektrownia nie ma stosownej decyzji i umieściła słupy wbrew woli właściciela działki**, masz prawo żądać usunięcia słupów lub odszkodowania za bezumowne korzystanie z twojej własności. W tym celu powinnaś napisać pismo (tzw. wezwanie) do właściciela urządzenia. Określ w nim swoje żądania: czy domagasz się usunięcia słupów (to jest najtrudniejsze do przeprowadzenia), odszkodowania czy ustanowienia tzw. służebności przesyłu. Wraz z pismem należy wysłać wypis z księgi wieczystej lub odpis aktu notarialnego, który potwierdza twoje prawo do gruntu, oraz wyrys z mapy geodezyjnej z zaznaczeniem słupów.
- **Jeżeli elektrownia zaakceptuje twoje żądania**, trzeba będzie spisać z nią umowę. Gdyby odmówiła, pozostanie ci skierowanie sprawy na drogę sądową. Pamiętaj jednak, że możesz żądać odszkodowania tylko za 10 lat wstecz. Wcześniejsze się przedawniły.

(Alicja Hass / Przyjaciółka)

Odszkodowanie za słupy energetyczne

Okazuje się, że ogromna ilość działek w Polsce, na których terenie stoją słupy energetyczne, przez teren których biegną linie przesyłowe naziemne i podziemne nie posiada uregulowanego stanu prawnego w tym zakresie. W tego typu przypadkach uregulowaniem stanu prawnego jest ustanowienie służebności przesyłu. Służebność jest ograniczonym prawem rzeczowym związanym z przedmiotową nieruchomością i jako taka musi być ustanowiona w formie aktu notarialnego. Jeśli właściciel linii przesyłowej nie dopełnił tej formalności oznacza to, że nasza działka jest wykorzystywana do przesyłu za darmo i należy się nam za to stosowne odszkodowanie. Takiego odszkodowania za słupy energetyczne stojące na naszej działce można zgodnie z prawem dochodzić na 10 lat wstecz.

Znaczna część polskiego systemu elektroenergetycznego została w Polsce zbudowana bez zgody właścicieli ziemi i bez poszanowania ich własności. Słupy energetyczne stawiano na podstawie jednostronnych dyspozycji zakładów energetycznych lub na podstawie ustnych ustaleń. W wyniku tego rodzaju działań właściciele działek mogą wysuwać szereg roszczeń. Po pierwsze mogą domagać się wypłaty odszkodowań za słupy energetyczne stojące na ich posesjach. Po drugie mogą domagać się ustanowienia stosownych służebności gruntowych lub też żądać przesunięcia lub usunięcia linii z obrębu ich nieruchomości. W skrajnych przypadkach można się nawet starać o przymusowy wykup nieruchomości z uwagi na spadek jej wolnorynkowej wartości.

Kancelaria Prawna Piotra Sikory specjalizuje się w udzielaniu porad prawnych oraz prowadzeniu spraw związanych z uzyskiwaniem odszkodowań za słupy energetyczne ustawione przez zakłady energetyczne z pominięciem zasad i przepisów prawnych oraz naruszających interesy majątkowe i prawne właścicieli działek. Do wstępnego rozpoznania sprawy niezbędne jest zgromadzenie następujących informacji:

- ustalenie właściciela linii przesyłowej, której słup stoi na naszym gruncie
- ustalenie, czy w księdze wieczystej nieruchomości w dziale III zostało ujawnione prawo służebności dla przesyłu prądu przez właściciela linii energetycznej
- wystosowanie pisma do zakładu energetycznego z prośbą o wskazanie innej ewentualnej podstawy prawnej do korzystania z działki w celu przesyłu prądu przez jej teren.

Jeśli ustaliliśmy już, kto jest właścicielem słupa energetycznego i sprawdziliśmy, iż zakład energetyczny nie posiada stosownego uregulowania prawnego do korzystania z prawa służebności możemy rozpocząć stosowne działania prawne zmierzające do uzyskania odszkodowania za słupy energetyczne. W celu przeprowadzenia takiego postępowania w sposób profesjonalny, szybki i skuteczny prosimy o kontakt z naszą kancelarią prawną.

Odszkodowanie za Słupy Energetyczne

Większość działek, na których umieszczone są urządzenia energetyczne (słupy energetyczne), rury gazowe czy wodociągowe, nie ma uregulowanego stanu prawnego.

Coraz częściej właściciele gruntów ze słupami energetycznymi kierują pozwy o odszkodowania od firm przesyłowych za bezumowne korzystanie z ich działek. Zakłady energetyczne, gazownicze czy wodociągowe jednak z własnej woli płacić nie chcą. O odszkodowanie trzeba się postarać?

Pierwszym krokiem do uzyskania odszkodowania jest sprawdzenie ksiąg wieczystych, gdzie powinna znajdować się informacja o ustanowieniu służebności na rzecz zakładu energetycznego, gazowni lub firmy wodociągowej. W sytuacji gdy takiej informacji nie ma, należy wysłać do firmy wezwanie przedsądowe do usunięcia urządzenia (słupa energetycznego) i żądanie wypłaty odszkodowania za bezumowne korzystanie z posiadanej działki.

Odszkodowania właściciel może dochodzić jedynie za okres ostatnich dziesięciu lat, ponieważ taki jest okres przedawnienia takich roszczeń, niezależnie od daty umieszczenia urządzeń przesyłowych, w tym słupów energetycznych na terenie działki.

Firma, która wybudowała słupy energetyczne lub inne urządzenia przesyłowe, może zasiedzieć prawo służebności po dwudziestu latach, jeśli stało się to w dobrej wierze i po trzydziestu latach w przypadku zasiedzenia w złej wierze. Zasiedzenie w złej

wierze to znaczy jeśli firma przesyłowa wybudowała infrastrukturę bez umowy z właścicielem działki.

Po trzydziestu latach mogłoby się wydawać, że nie ma szans na uzyskanie odszkodowania, a firma przesyłowa może wnieść o wpisanie zasiedzenia do księgi wieczystej działki. Nie zawsze jednak, gdy minęło już trzydzieści lat, wszystko jest stracone. Odnosi się to między innymi do sytuacji, gdy przez jakiś czas (przed 1 października 1990 r.) działka należała do własności Skarbu Państwa. Takie sytuacje występowały, gdy właściciele przekazywali państwu swoje działki, a potem je odzyskiwali. W przypadku ziemi, którą rolnicy kupili na przykład po byłych Państwowych Gospodarstwach Rolnych (PGR) jest podobnie.

Ubiegający się o zasiedzenie w tych sytuacjach, zakład może zaliczyć tylko do okresu zasiedzenia połowę czasu, przez jaki korzystał z działki, gdy należała ona do Skarbu Państwa.

W sytuacji, gdy właściciel gruntów był tylko informowany, że na jego ziemi postawiony zostanie słup energetyczny lub zostanie wybudowana rura gazociągowa, ale nikt nie zapytał go o zgodę, to nie można uznać, że firma przesyłowa miała prawo budować i nie musi dziś za to zapłacić odszkodowania.

Poza odszkodowaniem właścicielowi nieruchomości ze słupami energetycznymi lub rurami gazociągowymi przysługuje prawo żądania przebudowy urządzeń na przykład poprzez likwidację słupów energetycznych, linii napowietrznych i przeprowadzenie kabla ziemią.

Osoby, które działkę ze słupami energetycznymi lub innymi urządzeniami przesyłowymi odziedziczyły w spadku mają również prawo do dochodzenia odszkodowania i domagania się przebudowy infrastruktury. Gdy działkę ze słupami energetycznymi kupiliśmy, prawo do odszkodowania przysługuje za tyle lat, ile działka jest w naszym posiadaniu. Jeżeli chcemy ubiegać się o odszkodowanie za lata wcześniejsze, musimy mieć z poprzednim właścicielem umowę o sprzedaży nam tych roszczeń.

Wysokość odszkodowania za słupy energetyczne - do obliczenia odszkodowania za słupy bierze się nie całą działkę, ale jedynie pas, na którym nie można gospodarować z powodu znajdujących się tam urządzeń oraz obszar, który zapewnia dostęp do tych urządzeń na przykład podczas awarii, czyli droga dojazdowa do słupów energetycznych. Nawet jeżeli na działce nie ma słupa energetycznego, ale nad działką biegną linie, to pas pod siecią wlicza się do odszkodowania.

Przy ustalaniu odszkodowania ważny jest też teren w określonym promieniu od urządzeń, na którym również nie możemy uprawiać ziemi lub budować domu.

Jeśli linia energetyczna nad działką wraz z drogą dojazdową zajmuje na przykład 450 metrowy pas, a za dzierżawę metra kwadratowego gruntu trzeba płacić na przykład 4 złote miesięcznie, właściciel działki może żądać rocznie 21,6 tys. zł odszkodowania. Za dziesięć lat kwota odszkodowania wynosiłaby 216 tys. zł.

4. Przyczynianie się do zaspokajania potrzeb rodziny.

Kilka miesięcy temu mąż wyprowadził się, zostawił mnie z małymi dziećmi. Jestem bez środków do życia – nie pracuję, gdyż ustaliliśmy z mężem, że ja zajmuję się domem i dziećmi (dzieci są małe, mają 1 i 2 lata), a on zarabia na nasze utrzymanie. Mąż mimo licznych próśb z mojej strony nie chce przekazywać mi jakichkolwiek środków utrzymania, obecnie zatem korzystam z pomocy rodziny. Czy mogę sądowo dochodzić od męża środków utrzymania? W jakim zakresie?

Art. 27 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego stanowi, iż „Oboje małżonkowie obowiązani są, każdy według swych sił oraz swych możliwości zarobkowych i majątkowych, przyczyniać się do zaspokajania potrzeb rodziny, którą przez swój związek założyli. Zadośćuczynienie temu obowiązkowi może polegać także, w całości lub w części, na osobistych staraniach o wychowanie dzieci i na pracy we wspólnym gospodarstwie domowym.” Wskazany obowiązek obciąża każdego z małżonków, stosownie do jego sił i możliwości majątkowych i zarobkowych. Ma on charakter bezwzględnie obowiązujący, powstaje z chwilą powstania małżeństwa i gaśnie z chwilą jego ustania lub unieważnienia. Obowiązek ten jest niezależny od łączącego małżonków ustroju majątkowego. Faktyczne rozłączenie małżonków nie powoduje jego zniesienia.

Obecnie Pani czyni zadość swemu obowiązkowi poprzez osobiste starania o wychowanie małych dzieci oraz pracę w gospodarstwie domowym.

Ma Pani prawo domagać się zasądzenia przez sąd konkretnej kwoty, w jakiej mąż będzie przyczyniał się do pokrycia kosztów utrzymania Pani i dzieci. W celu dochodzenia swych roszczeń przed sądem należy złożyć pozew. Winien on spełniać wszystkie formalne wymogi pisma procesowego tego rodzaju. Należy w nim wskazać kwotę, której zasądzenia od męża Pani się domaga, a w uzasadnieniu wykazać jakie są potrzeby zbiorowe rodziny (np. opłaty za mieszkanie, media, telefon, opał) oraz potrzeby indywidualne poszczególnych jej członków (np. wyżywienie, odzież, higiena osobista, środki wychowania, wykształcenia, ochrona zdrowia - obliczone dla każdego z członków osobno). Dla udokumentowania powyższych wydatków przydatne będą faktury, paragony, rachunki, czy też np. zaświadczenie lekarskie o przewlekłej chorobie członka rodziny.

Zwrócić należy uwagę, iż zakres obowiązku przyczyniania się do zaspokojenia potrzeb rodziny wyznaczają siły oraz możliwości zarobkowe i majątkowe każdego z małżonków. Zakresu tego nie wyznaczają więc faktycznie uzyskiwane dochody, lecz brana jest pod uwagę wysokość dochodów, jakie każdy z małżonków mógłby osiągnąć, wykorzystując swoje możliwości. Należy także pamiętać, iż zakres obowiązku z art. 27 k.r.o. kształtuje zasada, w myśl której stopa życiowa małżonków, choćby pozostających w faktycznym rozłączeniu, powinna być równa.

5. Rozwód czy separacja – co wybrać?

Na wstępie wskazać należy, iż zarówno rozwód jak i separacja następują na mocy orzeczenia sądu, pociągając za sobą częściowo zbieżne skutki. Istnieje jednak kilka istotnych różnic, o których warto wiedzieć przed podjęciem decyzji o złożeniu pozwu. Pierwszą i zasadniczą różnicą pomiędzy rzeczonymi instytucjami prawa jest możliwość ponownego wstąpienia w związek małżeński – i tak po orzeczeniu rozwodu można zawrzeć ponownie związek małżeński, po separacji zaś nie. Ponadto separację natomiast można znieść, czego nie da się uzyskać w przypadku rozwodu. Po rozwodzie można wrócić do swojego poprzedniego nazwiska poprzez złożenie oświadczenia złożone przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego lub konsulem, po orzeczeniu zaś separacji możliwości takiej nie ma.

Nie bez znaczenia dla orzeczenia rozwodu lub separacji pozostają przesłanki jakie ustawodawca przewiduje dla możliwości ich orzeczenia. W pierwszym z przypadków należy wykazać przed sądem orzekającym, iż pomiędzy małżonkami doszło do trwałego i zupełnego rozpadu pożycia małżeńskiego podczas gdy w przypadku separacji wystarczy by rozkład ten był zupełny (odpada przesłanka trwałości). Jest to o tyle istotna różnica, iż przekładać się może tak na kwestię dowodową jak i długość trwania postępowania sądowego. Ta ostatnia zależność będzie ponadto w znacznym stopniu od tego czy małżonkowie są zgodni w woli uzyskania rozwodu lub separacji, a także w innych kwestiach obligatoryjnie rozpoznawanych przez sąd tak w postępowaniu o separację jak i rozwód (np. alimenty, władza rodzicielska).

W zakresie stosunków majątkowych pomiędzy małżonkami zarówno w przypadku rozwodu jak i separacji od momentu orzeczenia ustaje wspólność majątkowa małżeńska, a byłym małżonkom służy roszczenie o podział majątku wspólnego. Również w obu przypadkach małżonkowie nie dziedziczą po sobie z mocy ustawy, co oczywiście nie wyklucza możliwości dziedziczenia po sobie na podstawie testamentu.

Odnosnie obowiązku alimentacji pomiędzy małżonkami pamiętać należy, iż ten z małżonków, który nie został uznany za wyłącznie winnego rozkładu pożycia i który znajduje się w niedostatku, może żądać od drugiego małżonka dostarczania środków utrzymania w zakresie odpowiadającym jego usprawiedliwionym potrzebom. Wysokość przy tym alimentów odpowiadać musi możliwościom zarobkowym i majątkowym zobowiązanego do ich uiszczania. Co istotne, jeżeli jeden z małżonków został uznany za wyłącznie winnego rozkładu pożycia, a separacja pociąga za sobą istotne pogorszenie sytuacji materialnej małżonka niewinnego – na żądanie małżonka niewinnego – sąd może nałożyć na małżonka wyłącznie winnego obowiązek alimentacji chociażby ten pierwszy nie znajdował się w niedostatku.

Podobne rozwiązanie ustawodawca przewidział w przypadku rozwodu, z tą jednak istotną różnicą, iż obowiązek dostarczania środków utrzymania małżonkowi rozwiedzionemu wygasa w razie zawarcia przez tego małżonka nowego małżeństwa. W sytuacji gdy zobowiązanym do alimentacji jest małżonek rozwiedziony, który nie

został uznany za winnego rozkładu pożycia, obowiązek ten – co do zasady – wygasa po upływie pięciu lat od orzeczenia rozwodu
Poza opisanymi różnicami skutki separacji są takie same jak rozwodu.

Podstawa prawna: (Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy)

6. Możliwość odwołania darowizny

Zgodnie z art. 898 par. 1 **KC darczyńca może odwołać darowiznę nawet już wykonaną jeżeli obdarowany dopuścił się względem niego rażącej niewdzięczności.** Fundamentalnym, i w zasadzie jedynym materialno prawnym warunkiem odwołania darowizny, jest więc ustalenie rażącej niewdzięczności wobec darczyńcy lub osób mu najbliższych, po stronie obdarowanego.

Ustawodawca nie sprecyzował pojęcia „rażąca niewdzięczność” z uwagi na możliwość występowania różnego rodzaju sytuacji życiowych. Jej stwierdzenie należy więc do swobodnego uznania sądu podczas procesu, ponieważ tylko na drodze sądowej możliwe jest dochodzenie odwołania darowizny (zakładając, że strona obradowana nie chce dobrowolnie darowizny oddać). Aby możliwe było stwierdzenie rażącej niewdzięczności, musi być spełnione kilka warunków:

1. Zachowanie określone jako rażąca niewdzięczność musi dotyczyć bezpośrednio obdarowanego i darczyńcy

Co oznacza, że akt niewdzięczności musi wynikać bezpośrednio z zachowania obdarowanego w stosunku do darczyńcy lub osób mu najbliższych. Nie można uznać za niewdzięczność zachowanie niezgodne z przekonaniami darczyńcy, a bezpośrednio go nie dotyczące np. „złe prowadzenie się” itp. **Nie mogą także być przyczyną odwołania darowizny zawiedzione oczekiwania darczyńcy co do należytego zajmowania się obdarowanego przedmiotem darowizny**

2. Niewdzięczność musi być obiektywna

Akt niewdzięczności nie może być uzależniony zupełnie od wewnętrznych uczuć darczyńcy. Fakt, że darczyńca uznaje określone zachowanie za wyraz niewdzięczności wobec siebie musi być jeszcze oceniony w sposób obiektywny, tzn. należy ustalić jak takie zachowanie byłoby odebrane i ocenione przez większość społeczeństwa.

3. Niewdzięczność musi być rażąca

Oceniona zatem musi być skala niewdzięczności. **Z pewnością za rażąca niewdzięczność należy uznać każde umyślne przestępstwo i wykroczenie dokonane przez obdarowanego przeciwko darczyńcy lub osoby jemu bliskiej (kradzież, oszustwo, przestępstwa przeciwko życiu lub zdrowiu)**

Do takich okoliczności należy również np. niewypełnienie obowiązków względem darczyńcy – takich jak obowiązek alimentacyjny, obowiązek opieki, obowiązki wynikające np. z prawa do mieszkania – jeśli darczyńca mógł ich wymagać i potrzebować.

Każde postępowanie sądowe wymaga przedstawienia dowodów na podnoszone okoliczności. Zgodnie z art. 6 KC, **ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne**, a więc (w tym przypadku) domaga się stwierdzenia ustalenia iż spełnione zostały przesłanki uzasadniające stwierdzenie nieważności umowy darowizny z powodu rażącej niewdzięczności obdarowanego. Jeżeli takie dowody nie zostaną sądowi przedstawione - roszczenie zostanie oddalone.

Stan prawny na dzień 09.05.2016r.

7. Czy mogę zrezygnować z artykułu zakupionego na tzw. pokazie?

W przypadku, w którym konsument dokonuje zakupu towaru podczas prezentacji handlowej/pokazu, a następnie rozmyśli się – może odstąpić od tak zawartej umowy. Jeśli bowiem zakup miał miejsce poza lokalem przedsiębiorcy to do takiej umowy zastosowanie znajduje *Ustawa z dnia 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta*, zgodnie z którą konsument w terminie 14 dni od dokonania zakupu może sprzedawcy złożyć oświadczenie o odstąpieniu od umowy sprzedaży (najlepiej w formie listu poleconego na adres siedziby przedsiębiorcy) oraz odesłać przedmiot zakupu (niezwłocznie, nie później jednak niż do 14 dni). Aby terminy, o których mowa były zachowane wystarczy nadanie przesyłki przed ich upływem. Sprzedawca w takim przypadku ma obowiązek zwrotu pieniędzy za zakupiony towar – niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 14 dni od daty otrzymania oświadczenia o odstąpieniu od umowy. Co istotne – konsument nie musi podawać żadnego powodu, dla którego odstępuje od umowy, w szczególności nie ma wymogu powoływania się na wadliwość towaru.

Jeżeli towar zakupiony został na raty, to warto wiedzieć, iż złożenie oświadczenia o odstąpieniu od umowy, o którym mowa powyżej skutkuje jednoczesnym odstąpieniem od umowy kredytu konsumenckiego.

Podstawa prawna

- art. 12 ust. 1, art. 27, art. 28, art. 30, art. 32 ust. 1, art. 34 ust 1 *Ustawy z dnia 30 maja 2014 r. o prawach konsumenta*;
- art. 53 ust. 1 *Ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumencki*

8. Chcę sporządzić testament. Czy muszę się z tym udać do notariusza ?

Prawo spadkowe zna dwie kategorie testamentów: testamenty zwykłe, które mogą być sporządzone w każdej sytuacji oraz testamenty szczególne, które mogą być sporządzone jedynie w określonych okolicznościach (obawa rychłej śmierci spadkodawcy, wojna, mobilizacja, przebywanie w niewoli, podróż statkiem powietrznym lub morskim). Jeśli chodzi o testamenty zwykłe, to wyróżniamy ich trzy rodzaje: testament własnoręczny, testament urzędniczy oraz testament notarialny.

- Testament własnoręczny sporządza się w ten sposób, że testator (czyli osoba sporządzająca testament) spisuje treść swej woli w całości pismem ręcznym (nie jest dopuszczalne pisanie na komputerze lub maszynie!), podpisuje i zaopatruje datą. Taki testament można sporządzić na zwykłej kartce papieru i nie są do tego potrzebni świadkowie.
- Testament urzędniczy sporządza się w ten sposób, że testator oświadcza ustnie swoją wolę określonemu prawem urzędnikowi (np. sekretarzowi gminy) w obecności świadków, z tego oświadczenia sporządza się protokół, który następnie jest odczytywany i podpisywany.
- Testament notarialny – sporządzany jest w formie aktu notarialnego.

Jak widać, osoba zamierzająca sporządzić testament ma szeroką gamę możliwości i nie musi koniecznie korzystać z pomocy notariusza (wyjątkiem jest zamieszczenie tzw. „zapisu windykacyjnego” – wówczas akt notarialny jest niezbędny). Należy rekomendować jednak wybór formy aktu notarialnego w każdym przypadku gdy chcemy sporządzić testament, ponieważ przemawiają za tym co najmniej dwa argumenty:

1) testament w formie aktu notarialnego jest sporządzany przy pomocy wykwalifikowanego prawnika, więc ryzyko że testator sporządzając testament dopuści się jakiegoś błędu, który będzie mógł być podstawą unieważnienia testamentu lub nieskuteczności jego zapisów jest zminimalizowane;

2) oryginał testamentu jako akt notarialny jest archiwizowany przez notariusza, a testator otrzymuje jedynie wypis aktu notarialnego. Praktycznie nie istnieje więc ryzyko podrobienia lub przerobienia takiego testamentu, a w razie np. jego zaginięcia istnieje możliwość dotarcia do oryginału aktu.

Należność za sporządzenie testamentu notarialnego (taksa notarialna) jest stała i nie zależy od majątku wchodzącego w skład potencjalnego spadku; razem z innymi opłatami koszt sporządzenia testamentu notarialnego na ogół nie powinien przekroczyć 70 zł. Koszty testamentu notarialnego mogą jednak różnić się w zależności od treści testamentu, dla przykładu: zapłacimy więcej jeśli sporządzając testament będziemy chcieli kogoś wydziedziczyć.

Stan prawny: maj 2016

9. Komu pieniądze z programu Rodzina Pięćset Plus

Ustawa z dnia 11 lutego 2016r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, budzi sporo emocji. Powszechnie znana jako Program Rodzina 500 Plus budzi sporo emocji, głównie ze względu na swoje rozmiary i powszechność. Jest to świadczenie dla każdej rodziny w wysokości pięćset złotych miesięcznie na drugie i następne dziecko w rodzinie. Od tej zasady istnieją dwa wyjątki. Jeżeli w rodzinie wychowuje się dziecko niepełnosprawne a dochód nie przekracza 1200 zł na członka rodziny, oraz przypadku rodzin z mniejszymi dochodami, tzn. takich rodzin, w których dochód na członka rodziny jest mniejszy niż 800 zł miesięcznie - świadczenie przysługuje już od pierwszego dziecka. Takie są, w dużym uproszczeniu, kryteria przyznawania świadczenia. Co prawda kryterium jest ilość dzieci w rodzinie (i pomocniczo wysokość osiągniętych przez rodzinę dochodów), nie mniej jednak nie jest do świadczenie „na dziecko” tylko pomoc rodzinie jako całości. Świadczenie ma stworzyć jakieś minimalne poczucie bezpieczeństwa, co – w założeniu ustawodawcy – ma skłonić rodziny do decydowania się na kolejne dziecko, i tym samym zapobieżeniu coraz bardziej przyspieszającemu starzeniu się społeczeństwa.

Zgodnie z ustawą, wniosek o świadczenie może złożyć każdy z rodziców (lub osób które sprawują opiekę nad dzieckiem)¹. Kiedy wniosek zostanie złożony i podlega rozpatrzeniu, uznaje się, że rodzina już skorzystała ze swojego prawa i drugi rodzic nie może jeszcze raz złożyć wniosku w tej samej sprawie. W normalnej sytuacji rodzinnej nie ma problemu. Bywają jednak sytuacje niestandardowe, kiedy rodzice mimo tego, że nie mają orzeczonego rozwodu, faktycznie nie mieszkają razem, a opiekę nad dziećmi sprawuje tylko jeden z rodziców. Z formalnego punktu widzenia, nic nie stoi na przeszkodzie, aby wniosek o świadczenie z programu pięćset plus złożył rodzic, który de facto nie sprawuje opieki nad dziećmi, natomiast był „szybszy” niż rodzic który opiekuje się dziećmi i tym samym uniemożliwił złożenie wniosku przez swojego małżonka. Co wtedy? Ustawodawca przewidział taką sytuację, i w przypadku zbiegu prawa rodziców, opiekunów prawnych lub opiekunów faktycznych dziecka do świadczenia wychowawczego, świadczenie to wypłaca się temu z rodziców, opiekunów prawnych dziecka lub opiekunów faktycznych dziecka, który faktycznie sprawuje opiekę nad dzieckiem. W przypadku gdy po złożeniu wniosku o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego przez rodzica, opiekuna prawnego dziecka lub opiekuna faktycznego dziecka, drugi rodzic, opiekun prawny dziecka lub opiekun faktyczny dziecka złoży wniosek o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego w związku z opieką nad tym samym dzieckiem, organ właściwy ustala kto sprawuje opiekę i w tym celu może zwrócić się do kierownika ośrodka pomocy społecznej o przeprowadzenie rodzinnego wywiadu środowiskowego, w celu ustalenia osoby sprawującej opiekę nad dzieckiem². Po otrzymaniu stosownego protokołu z przeprowadzenia wywiadu środowiskowego, wydawana jest decyzja na mocy której świadczenie z programu Rodzina Pięćset Plus

¹ Art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 11.02.2016r o pomocy państwa wychowaniu dzieci (Dz.U. z 2016r, poz. 195)

² Art.22 ustawy z dnia 11.02.2016r o pomocy państwa wychowaniu dzieci (Dz.U. z 2016r, poz. 195)

jest przyznawane tej osobie, która faktycznie sprawuje opiekę nad dzieckiem. Tak więc postępowanie prowadzone jest na drodze administracyjnej i nie ma potrzeby kierowania na drogę postępowania sądowego pozwu przeciw drugiemu rodzicowi, który nie sprawuje opieki nad dziećmi, natomiast bardzo chętnie by się zaopiekował środkami jakie nowy program przeznaczył na wsparcie i częściowe pokrycie kosztów wychowania dzieci.

Stan prawny na dzień 15.06.2016r.

10. Czy po orzeczeniu rozwodu mogę powrócić do swojego nazwiska kawalerskiego?

O tym jakie każdy z małżonków nosić będzie nazwisko po wstąpieniu w związek małżeński, decydują oświadczenia nupturientów złożone przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego jeszcze przed zawarciem związku małżeńskiego lub też bezpośrednio po tym fakcie.

I tak małżonkowie mogą nosić wspólne nazwisko będące dotychczasowym nazwiskiem jednego z nich, każdy może zachować swoje dotychczasowe nazwisko albo też połączyć z nim dotychczasowe nazwisko drugiego małżonka. Co istotne, zmiana nazwiska nie dotyczy tylko kobiet, na zmianę taką zdecydować się może również mężczyzna zawierający związek małżeński. W przypadku, w którym małżonkowie nie złożyli żadnego oświadczenia w przedmiocie nazwiska, każdy z nich zachowa swoje dotychczasowe.

Po rozwodzie możliwa jest zmiana nazwiska poprzez powrót do nazwiska panieńskiego (lub kawalerskiego w przypadku, w którym to mężczyzna przyjął nazwisko żony). W tym celu wystarczy w terminie 3 miesięcy od daty uprawomocnienia się orzeczenia o rozwodzie złożyć przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego oświadczenie, o chęci powrotu do nazwiska noszonego przez zawarciem związku małżeńskiego. Warto zaznaczyć, iż nie jest możliwe wcześniejsze złożenie oświadczenia, o którym mowa w zdaniu poprzednim. W przypadku przekroczenia terminu 3 miesięcznego do złożenia stosownego oświadczenia, droga do powrotu nie jest "zamknięta" aczkolwiek zmiana nazwiska na poprzednio noszone możliwa będzie w oparciu o regulacje przewidziane *Ustawą z dnia 17 października 2008 o zmianie imienia i nazwiska*.

Podstawa prawna:

Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (art. 59);

Ustawa z dnia 17 października 2008 r. o zmianie imienia i nazwiska

11. Czy mogę zawrzeć związek małżeński przez pełnomocnika?

Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy przewiduje wprawdzie sytuację, w której jeden z nupturientów może udzielić osobie trzeciej pełnomocnictwa do zawarcia w jego imieniu związku małżeńskiego, jest to jednak regulacja szczególna i jako taka obwarowana jest przez ustawodawcę kilkoma wymogami.

Koniecznym jest przede wszystkim uzyskanie zezwolenia sądu rodzinnego na złożenie oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński przez pełnomocnika, uzyskanie zaś takiego zezwolenia jest możliwe jedynie "z ważnych powodów".

Ustawodawca nie precyzuje pojęcia "ważnych powodów", nie stosuje też katalogu zamkniętego określonych sytuacji uprawniających do możliwości wstąpienia w związek małżeński przez złożenie stosownego oświadczenia przez pełnomocnika, dlatego też odnieść się w tym względzie należy do orzecznictwa sądów powszechnych oraz literatury przedmiotu. I tak zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego (postanowienie z dnia 03 stycznia 1969 r., [III CRN 349/68](#)), jeżeli jeden z przyszłych małżonków **zamieszkuje stale w innym kraju**, i to bardzo odległym, tak że przyjazd do Polski w celu zawarcia małżeństwa byłby połączony ze znacznymi trudnościami i kosztami, to okoliczność ta sama przez się może być uznawana za ważny powód udzielenia zezwolenia przewidzianego w art. 6 § 1 *Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego*. W piśmiennictwie natomiast podkreśla się, iż za typowe ważne powody, aczkolwiek wymagające zawsze indywidualizacji, można uznać takie sytuacje, jak trudności w przyjeździe do Polski, służba wojskowa za granicą (np. w siłach ONZ), szczególna misja czy też choroba obłożna.

Pamiętać ponadto należy, iż pełnomocnictwo do złożenia oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński powinno być udzielone na piśmie z podpisem urzędowo poświadczonym.

Podstawa prawna:

1. *Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy* (art. 6 § 1).

12. Pełnomocnik z urzędu w sprawie cywilnej

Jestem zmuszony wystąpić do sądu o prawo do nieruchomości i uważam, że przydałaby mi się pomoc adwokata. Czy mam szansę na przyznanie adwokata z urzędu ?

Zacznijmy od tego, że funkcjonujące potocznie określenie „adwokat z urzędu” może być mylące; w sprawie cywilnej pełnomocnikiem z urzędu może być nie tylko adwokat, ale też radca prawny. Właściwym jest więc mówienie o pełnomocniku z urzędu. Jeśli chodzi o osoby fizyczne, to zgodnie z art. 117 kodeksu postępowania cywilnego, o ustanowienie pełnomocnika z urzędu może starać się:

- 1) osoba, która została zwolniona przez sąd z kosztów sądowych w całości lub w części, a także
- 2) osoba niezwolniona z kosztów sądowych w całości lub w części, jeżeli złoży oświadczenie, z którego wynika, że nie jest w stanie ponieść kosztów wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny.

Sąd uwzględni wniosek, jeżeli udział adwokata lub radcy prawnego w sprawie uzna za potrzebny.

W dalszej części artykułu omówiona zostanie sytuacja, gdy o ustanowienie pełnomocnika z urzędu stara się osoba niezwolniona z kosztów sądowych.

O ile nie zostaliśmy wcześniej zwolnieni z kosztów sądowych, choćby częściowo, podstawowym wymogiem formalnym jest złożenie do sądu wniosku o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego z urzędu. Wniosek jest składany na piśmie lub ustnie do protokołu, w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy. Osoba, która nie ma miejsca zamieszkania w siedzibie tego sądu, może złożyć wniosek w sądzie rejonowym właściwym ze względu na miejsce swego zamieszkania, który niezwłocznie przesyła ten wniosek sądowi właściwemu. Do wniosku załącza się oświadczenie obejmujące szczegółowe dane o swoim stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania. Oświadczenie to składa się na specjalnym formularzu określonym rozporządzeniem ministra sprawiedliwości. Wzór oświadczenia jest dostępny za darmo w sądzie, można go też pobrać z internetu, np. ze strony Ministerstwa Sprawiedliwości. W oświadczeniu tym zamieszcza się informacje m. in. na temat posiadanych nieruchomości i ich wartości, innych wartościowych przedmiotów, dochodów, stałych wydatków, itd. Jeśli wniosek jest składany ustnie do protokołu – w takiej sytuacji również oświadczenie to może mieć postać ustną. Sąd może też odebrać przyrzeczenie, że złożone oświadczenie o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania jest prawdziwe i rzetelne. Jeśli ze złożonego oświadczenia wynika, że sytuacja jest na tyle trudna, że nie możemy ponieść kosztów wynagrodzenia pełnomocnika bez uszczerbku utrzymania koniecznego siebie i rodziny, mamy szansę na ustanowienie adwokata lub radcy prawnego z urzędu. To jednak jeszcze nie wystarcza, bo jak wcześniej wspomniano, sąd uwzględni wniosek jeśli udział pełnomocnika w sprawie uzna za potrzebny. Oznacza to w praktyce, że nawet osoba uboga nie zawsze skorzysta z pełnomocnika z urzędu – sąd oceniając zasadność przyznania tego rodzaju pomocy bierze bowiem pod uwagę także inne okoliczności, takie jak np. stopień skomplikowania sprawy, stan zdrowia wnioskodawcy, jego wykształcenie, stopień zaradności, doświadczenie w sprawach sądowych, itd. Przykładowo: osoba ogólnie zdrowa, w sprawie nieskomplikowanej ma mniejsze szanse na uzyskanie pełnomocnika z urzędu aniżeli np. niepełnosprawny mający problemy z poruszaniem się, mieszkający w znacznej odległości od sądu, którego sprawa w ocenie sądu jest bardziej skomplikowana. Sąd rozstrzyga kwestię ustanowienia pełnomocnika z urzędu postanowieniem na które służy zażalenie. Postępowanie w tej sprawie jest

wolne od kosztów sądowych. Na marginesie warto zaznaczyć, że wniosek o pełnomocnika z urzędu może być też połączony z wnioskiem o zwolnienie z kosztów sądowych.

13. Odszkodowanie za zdarzenie medyczne

Z pojęciem odszkodowania z tytułu odpowiedzialności cywilnej, czyli w skrócie OC najczęściej słyszeliśmy przy okazji kolizji lub wypadku drogowego, ponieważ są to najczęstsze przypadki kiedy wypłacane jest odszkodowanie za szkody zarówno w mieniu jak i za szkody na zdrowiu.

Jednak pogorszenie stanu zdrowia może nastąpić również z powodu popełnionych błędów medycznych. Są one tym uciążliwsze, że dotyczą życia lub zdrowia, a ich skutki pacjenci czasami ponoszą przez resztę swojego życia. Bywa, że są one tak poważne iż zmniejszają możliwości i perspektywy życiowe na przyszłość, np. uniemożliwiają podjęcie określonej pracy (lub w ogóle podjęcie pracy), utrudniają lub ograniczają możliwość samodzielnego i niezależnego funkcjonowania itp. Do najczęstszych błędów medycznych należą: zaniechania w diagnostyce, błędna diagnoza i będący jej następstwem błędny wybór sposobu leczenia, lub właściwa diagnoza, ale błędny wybór sposobu leczenia, niewłaściwe lub nierzetelne przeprowadzenie zabiegów, niewłaściwa opieka nad pacjentem podczas jego pobytu w placówce służby zdrowia itp.

Na podobnych zasadach jak w przypadku błędu medycznego traktowana jest odpowiedzialność z tytułu zakażenia szpitalnego (np. gronkowcem, żółtaczką), oraz z tytułu niepełnego, niewłaściwego lub nieprawdziwego pouczenia o możliwych powikłaniach lub skutkach ubocznych proponowanego leczenia. Powyższe sytuacje nie są, co prawda, błędem medycznym, ale prowadzą do takich samych skutków, czyli pogorszenia stanu zdrowia pacjenta.

Szkody niejednokrotnie nie da się cofnąć, ale za pomocą odszkodowania można przynajmniej częściowo złagodzić materialne straty powstałe z tego tytułu.

Postępowanie o odszkodowanie jawi się jednak jako bardzo skomplikowane i trudne. Dodatkowo istnieje w społeczeństwie poważna obawa przed występowaniem o odszkodowanie, aby nie konfliktować się ze środowiskiem lekarskim, ponieważ wiadomo że różnie jeszcze w życiu może być,

Mimo wszystko świadomość społeczna szybko wzrasta i coraz częściej poszkodowani decydują się na dochodzenie rekompensaty za doznane szkody na zdrowiu. W pewnym sensie ma to również i ten pozytywny skutek, że instytucje lecznicze, mając świadomość potencjalnej odpowiedzialności cywilnej, która w niektórych przypadkach może być bardzo wysoka, przykładają większą staranność do procedur medycznych.

W przypadku zaistnienia szkody na zdrowiu, istnieją dwie drogi dochodzenia należnego odszkodowania:

Pierwsza, którą można określić jako klasyczna, czyli dochodzenie określonego roszczenia na drodze postępowania przed Sądem. W tym przypadku, po wcześniejszym wezwaniu do polubownego załatwienia sprawy, należy wystąpić z pozwem skierowanym do odpowiedniego Sądu cywilnego.

Jest też druga, pozasądowa forma. Znacznie łatwiejsza, choć nie można w ten sposób dochodzić wszystkich roszczeń jakie mogą powstać w związku ze skutkami błędu medycznego.³ A więc nie można dochodzić renty, odpowiedzialności za negatywne skutki jakie mogą wystąpić w przyszłości w związku z popełnionym błędem medycznym. Ograniczona jest również maksymalna wysokość świadczenia o jakie można na tej drodze się domagać. Mianowicie, w przypadku zakażenia, oraz ogólnie mówiąc, rozstroju zdrowia, może to być kwota do stu tysięcy za jedno zdarzenie jednego pacjenta, natomiast w przypadku zgonu ta kwota wynosi do trzystu tysięcy złotych.⁴ Z tej ścieżki skorzystać można jedynie wtedy, kiedy zdarzenie medyczne nastąpiło w szpitalu.⁵

Odszkodowania na tej drodze można żądać występując z odpowiednim wnioskiem do Wojewódzkiej Komisji ds. orzekania o zdarzeniach medycznych o ustalenie zdarzenia medycznego. Takie komisje działają w każdym urzędzie wojewódzkim. W województwie małopolskim siedziba Komisji znajduje się w Małopolskim Urzędzie Wojewódzkim w Krakowie przy ul. Basztowej 22, 31-156 Kraków, tel. 12 422 88 75, [**zdarzenia.medyczne@malopolska.uw.gov.pl**](mailto:zdarzenia.medyczne@malopolska.uw.gov.pl)

Wniosek wnosi się do komisji właściwej ze względu na siedzibę szpitala w którym nastąpiło zdarzenie medyczne będące podstawą zgłoszonego roszczenia, w ciągu roku od dnia w którym osoba która doznała szkody dowiedziała się o tym fakcie, jednakże ten termin nie może być dłuższy niż trzy lata od dnia w którym nastąpiło zdarzenie skutkujące zakażeniem, uszkodzeniem ciała lub rozstrojem zdrowia albo śmiercią pacjenta. Po upływie powyższych terminów prawo do żądania ustalenia zdarzenia medycznego przez Wojewódzką Komisję wygasa i pozostaje jedynie możliwość dochodzenia uprawnienia do odszkodowania przed Sądem

Komisje posiadają specjalne druki wniosków które należy wypełnić i załączyć do nich dokumenty potwierdzające (uprawdopodobniające) zdarzenie medyczne. We wniosku osoba uprawniona proponuje również wysokość odszkodowania jakie, jej

---

³ Postępowanie w tym zakresie zostało uregulowane w Art. 67a – 67o ustawy z dnia 6 listopada 2008r. O prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (tekst jednolity Dz.U. z 2012r. poz. 159, ze zm.)

⁴ Art. 67k, ust. 7 ustawy z dnia 6 listopada 2008r. O prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (tekst jednolity Dz.U. z 2012r. poz. 159, ze zm.)

⁵ Art. 67a, ust. 2 ustawy z dnia 6 listopada 2008r. O prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (tekst jednolity Dz.U. z 2012r. poz. 159, ze zm.)

zdaniem, będzie satysfakcjonujące dla niej w przypadku uznania przez Komisję zdarzenia medycznego.

Czteroosobowa komisja w skład której wchodzi dwóch lekarzy i dwóch prawników, ma obowiązek rozpatrzyć wnioski w ciągu czterech miesięcy. Jeżeli dojdzie do ustalenia, że zdarzenie medyczne istotnie miało miejsce, wówczas sprawa jest przekazywana podmiotowi leczniczemu aby ten zaproponował osobie poszkodowanej w wyniku zdarzenia medycznego (lub jej spadkobiercom) odpowiednie odszkodowanie w ramach wysokości przewidzianych w ustawie

W przypadku dojścia do porozumienia, uznaje się, że roszczenie zostało w całości zaspokojone i w przyszłości nie będzie już możliwe ponowne dochodzenie odszkodowania za to samo zdarzenie na drodze postępowania cywilnego przed Sądem.⁶

14. Uznanie ojcostwa przed kierownikiem Urzędu Stanu Cywilnego

Uznanie ojcostwa dziecka, co do którego nie zachodzi domniemanie pochodzenia od męża matki, może nastąpić w dwojaki sposób – albo poprzez oświadczenie złożone przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego albo na mocy orzeczenia sądu.

Ojcostwo można uznać jeszcze przed urodzeniem się dziecka już poczętego, aż do osiągnięcia przez dziecko pełnoletności.

Uznanie ojcostwa następuje poprzez złożenie przez mężczyznę, od którego dziecko pochodzi, oświadczenia przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego oświadczenia, że jest on ojcem dziecka.

Oświadczenie złożone przez ojca dziecka przed kierownikiem stanu cywilnego musi być potwierdzone przez matkę dziecka jednocześnie albo w terminie do 3 miesięcy od dnia złożenia oświadczenia przez ojca. Oświadczenia rodziców składane są do protokołu sporządzonego przez kierownika urzędu stanu cywilnego, podpisanego przez niego oraz rodziców dziecka.

Należy pamiętać, iż kierownik urzędu stanu cywilnego może odmówić przyjęcia oświadczenia o uznaniu dziecka jeśli jest ono niedopuszczalne albo gdy powziął wątpliwość co do pochodzenia dziecka. W tej sytuacji, w terminie 7 dni, kierownik urzędu stanu cywilnego winien poinformować matkę dziecka oraz mężczyznę, który chciał złożyć oświadczenie o uznaniu dziecka o przyczynie odmowy przyjęcia oświadczenia oraz o możliwości uznania dziecka przed sądem opiekuńczym.

Za granicą oświadczenie o uznaniu dziecka można złożyć przez polskim konsulem, albo przed osobą wyznaczoną do wykonywania funkcja konsula, jeżeli uznanie

---

⁶ Stan prawny na dzień 26.08.2016r.

dotyczy dziecka, którego oboje rodzice albo choć jedno z nich są obywatelami polskimi.

15. Zniesienie wspólności ustawowej małżeńskiej

Najczęstszą formą ustroju majątkowego w małżeństwie jest wspólność ustawowa małżeńska.

W przybliżeniu oznacza to, że cały majątek nabyty przez małżonków po zawarciu związku małżeńskiego jest wspólny. Wynagrodzenie za pracę każdego z małżonków stanowi również wspólność ustawową małżeńską. Wspólnością jest też wszystko co za to wynagrodzenie zostało nabyte, a więc wszystkie nieruchomości, ruchomości np. samochód, sprzęt elektroniczny itp. Wspólnością jest majątek nabyty za kredyt który jest spłacany z wynagrodzenia za pracę. Tak długo jak trwa małżeństwo, obydwu małżonkom przysługuje równe prawo do zarządzania posiadany majątkiem.

Zdarzają się jednak sytuacje, kiedy jeden z małżonków postępuje w sposób który prowadzi do roztrwonienia majątku rodziny, np. zaciąga długi bez wiedzy i zgody drugiego małżonka, a czasem wręcz mimo jego wyraźnego sprzeciwu. Wierzyciele mogą dochodzić zaspokojenia swojej wierzytelności majątku dorobkowego małżeńskiego, co w niektórych przypadkach może wręcz zagrozić bezpieczeństwu ekonomicznemu rodziny. Aby ochronić majątek rodziny, drugi małżonek może więc żądać zniesienia wspólności majątkowej małżeńskiej. W ten sposób przynajmniej część majątku zostanie zabezpieczona przed egzekucją. Zgodnie z art. 52 par. 1 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, każdy z małżonków może żądać zniesienia wspólności majątkowej z ważnych powodów. Przepisy kodeksu nie precyzują co należy rozumieć jako ważne powody. W tej sprawie należy więc kierować się regułami wypracowanymi przez doktrynę oraz orzecznictwo Sądu Najwyższego. Sąd Najwyższy stwierdził: „Za ważne powody rozumie się najogólniej takie okoliczności, które sprawiają, że w konkretnej sytuacji faktycznej wspólność majątkowa nie służy dobru założonej przez małżonków rodziny. Ważnymi powodami mogą być okoliczności natury majątkowej pozostające w związku negatywnie ocenianym zachowaniem jednego z małżonków, jak np. trwonienie wspólnego majątku”.⁷ W każdym przypadku Sąd ustala, czy w danej sprawie zachodzą ważne powody uzasadniające zniesienie majątkowej wspólności ustawowej małżeńskiej i na czym one polegają. Ważnymi powodami są między innymi:

1. separacja faktyczna, czyli oddzielne zamieszkiwanie małżonków,
2. trwonienie majątku przez jednego z małżonków,
3. zaciąganie kredytów przez jednego z małżonków bez wiedzy i zgody drugiego małżonka,

---

⁷ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 1994 wydany w sprawie o sygn. CRN 155/94 (LEX nr 852451)

4. uporczywy brak przyczyniania się do zaspokajania potrzeb rodziny,
5. uporczywe dokonywanie ryzykownych operacji finansowych zagrażających materialnemu bytowi rodziny,
6. uniemożliwianie jednemu małżonkowi przez drugiego współdziałania w zarządzie majątkiem wspólnym,
7. prowadzenie postępowania egzekucyjnego, lub nawet sama możliwość prowadzenia postępowania egzekucyjnego z majątku wspólnego, jeżeli przemawia za tym dobro rodziny lub dobro współmałżonka dłużnika.

Pozew należy złożyć w Sądzie Rejonowym w którego okręgu małżonkowie mieszkają. Jeżeli małżonkowie nie mieszkają w tym samym okręgu, pozew należy wnieść do sądu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania pozwanego, a gdy i to jest niemożliwe, wówczas pozew należy wnieść do sądu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania powoda. Opłata od pozwu wynosi 200 zł. Ogólnie przyjętą zasadą jest, że małżonkowie mają równe udziały w majątku wspólnym.⁸ Nie mniej jednak strona powodowa może żądać innego podziału majątku z uwzględnieniem stopnia którym każdy ze współmałżonków przyczynił się do powstania majątku wspólnego. Będzie to uzasadnione zwłaszcza w sytuacji kiedy drugi współmałżonek, mimo posiadanych sił i możliwości w sposób uporczywy nie przyczynia się do powstania majątku wspólnego.

Należy zaznaczyć, że przyczynianie się do powstania majątku rodziny stanowi nie tylko fakt wykonywania określonej pracy zawodowej lub działalności gospodarczej i osiągnięcia z tego tytułu przychodów, ale również osobiste zaangażowanie się w pracę na rzecz rodziny, prowadzenie gospodarstwa domowego, wychowywanie dzieci itp. Ogólna sytuacja rodziny, w tym również majątkowa, jest wynikiem całokształtu działań obydwu małżonków. Jeżeli jeden małżonek nie pracuje zawodowo, tylko poświęca się pracy w gospodarstwie domowym, to również jego praca ma znaczenie. Tak więc drugi małżonek nie może skutecznie powoływać się na okoliczność, „że tylko on pracował i zarabiał”, a żona „nic nie ma, bo nie pracowała”, co czasami jest podnoszone przez niektóre osoby.

Nierówny podział majątku dorobkowego dotyczy takich sytuacji, kiedy jeden z małżonków uporczywie nie chce pracować, chociaż ma do tego siły i możliwości, i w związku z tym wszystko co rodzina posiada, jest owocem pracy drugiego małżonka, oraz w sytuacji, kiedy drugi małżonek roztrwonil część majątku dorobkowego. Nie byłoby bowiem sprawiedliwe, gdyby po znacznym uszczupleniu wspólnego majątku wskutek lekkomyślnego postępowania, to co jeszcze pozostało, było nadal dzielone po połowie.

¹ Art. 43, par. 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964r. (Dz. U. Nr. 9, poz. 59 z późn. zm.) Kodeks rodzinny i opiekuńczy.

⁸ Art. 43, par. 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964r. (Dz. U. Nr. 9, poz. 59 z późn. zm.) Kodeks rodzinny i opiekuńczy.

16. Co to jest upadłość konsumencka i kto może skorzystać z tego prawa?

Od 31 marca 2009 roku do polskiego prawa upadłościowego i naprawczego wprowadzona została instytucja zwana upadłością konsumencką, czyli możliwość redukcji lub umorzenia w całości zobowiązań osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej w przypadku zaistnienia niezawinionej niewypłacalności. W dniu 19 września 2014 roku weszła w życie nowelizacja ustawy, która wprowadziła możliwość umorzenia nawet wszystkich zobowiązań dłużnika, bez zaspokajania wierzycieli i ustalania planu spłat długu.

Wniosek o ogłoszenie upadłości może złożyć osoba fizyczna (dłużnik), która stała się niewypłacalna. Przez wypłacalność należy rozumieć taką sytuację, kiedy dłużnik nie reguluje, z powodu braku możliwości płatniczych, swoich wymagalnych zobowiązań (np. nie płaci całości lub części rat kredytów, nie płaci lub spóźnia się z zapłatą rachunków za mieszkanie, gaz, prąd, telefon itp.). Bardzo ważny jest fakt, że z możliwości ogłoszenia upadłości konsumenckiej nie może skorzystać dłużnik który stał się niewypłacalny z własnej winy. Oznacza to, że nie może skutecznie zgłosić wniosku o ogłoszenie upadłości konsumenckiej np. osoba która niefrasobliwie nazaciągała długów, które przekraczają jej możliwości płatnicze. Natomiast może się zdarzyć sytuacja - bo w życiu różnie bywa - że niewypłacalność dłużnika powstała później z powodu okoliczności których dłużnik nie mógł przewidzieć, np. pogorszenie stanu zdrowia i związanych z tym możliwości płatniczych, jakieś trudne sytuacje rodzinne, które znacznie pogorszyły możliwości rodziny itp.

O tym czy zachodzą okoliczności uzasadniające przyjęcie lub odrzucenie wniosku o ogłoszenie upadłości konsumenckiej, w każdym przypadku bada sąd. Wniosek o ogłoszenie upadłości konsumenckiej dłużnik może zgłosić jeden raz na 10 lat.

Wniosek o ogłoszenie upadłości powinien zawierać:

- oznaczenie sądu, do którego kierowany jest wniosek, wraz z adresem sądu;
- imię i nazwisko dłużnika;
- miejsce zamieszkania;
- oznaczenie miejsca, w którym znajduje się majątek dłużnika;
- wskazanie okoliczności, które uzasadniają wniosek, i ich uprawdopodobnienie, tzn. wykazanie, że niewypłacalność nie powstała z winy dłużnika;
- aktualny wykaz majątku z szacunkową wyceną jego składników (wg cen rynkowych);
- spis wierzycieli z podaniem ich adresów i wysokości wierzytelności każdego z nich oraz terminów zapłaty, a także listę zabezpieczeń dokonanych przez wierzycieli na majątku dłużnika wraz z datami ich ustanowienia;
- oświadczenie o spłatach wierzytelności lub innych długów dokonanych w terminie sześciu miesięcy przed dniem złożenia wniosku;

- spis podmiotów zobowiązanych majątkowo wobec dłużnika wraz z adresami, z określeniem wierzytelności, daty ich powstania i terminów zapłaty, tzn. spis wszystkich dłużników niewypłacalnego dłużnika, jeżeli tacy dłużnicy istnieją;
- wykaz tytułów egzekucyjnych oraz tytułów wykonawczych przeciwko dłużnikowi: postępowania egzekucyjne prowadzone przez komornika, nakazy zapłaty wydane przez sąd, wyroki sądu, zajęcia wynagrodzenia za pracę czy świadczenia rentowego przez komornika;
- informację o postępowaniach dotyczących ustanowienia na majątku dłużnika hipotek, zastawów, zastawów rejestrowych i zastawów skarbowych oraz innych obciążeń podlegających wpisowi w księdze wieczystej lub w rejestrach, jak również o prowadzonych innych postępowaniach sądowych lub administracyjnych dotyczących majątku dłużnika.

Jak widać, wniosek skierowany do sądu powinien być sporządzony bardzo rzetelnie i dokładnie. Zaniedbania w tym zakresie mogą skutkować odrzuceniem wniosku przez sąd, należy więc dołożyć wszelkiej staranności przy jego przygotowaniu.

Do masy upadłości wchodzi cały majątek dłużnika, który może zostać spieniężony i może podlegać egzekucji na mocy przepisów Kodeksu postępowania cywilnego. Będą to zarówno rzeczy ruchome np. samochód, dzieła sztuki, sprzęt elektroniczny itp., jak i nieruchomości: dom, mieszkanie własnościowe, spółdzielcze prawo do lokalu, działki, udziały takich nieruchomościach itp.

Do masy upadłości wchodzi również majątek wspólny małżonków, z tym że z chwilą ogłoszenia upadłości jednego z małżonków wspólność ustawowa pomiędzy małżonkami ustaje z mocy prawa. W takiej sytuacji małżonek dłużnika którego upadłość została ogłoszona może w postępowaniu upadłościowym dochodzić swojego udziału w majątku wspólnym, zgłaszając swoją wierzytelność z tego tytułu sędziemu komisarzowi.

Wątpliwości czy określony przedmiot wchodzi do masy upadłości rozstrzyga sędzia komisarz na wniosek dłużnika lub syndyka przez wydanie postanowienia w tej sprawie, na które służy zażalenie.

Do masy upadłości będzie również włączone mieszkanie lub dom jednorodzinny, w którym mieszka dłużnik, jeżeli ma do niego jakikolwiek tytuł własności (własność nieruchomości, własności mieszkania, spółdzielcze prawo do lokalu). Z kwoty uzyskanej ze sprzedaży tej nieruchomości sąd wydzieli jedynie kwotę odpowiadającą przeciętnemu czynszowi najmu na okres dwunastu miesięcy, biorąc pod uwagę potrzeby mieszkaniowe dłużnika, liczbę osób pozostających z upadłym we wspólnym gospodarstwie domowym. Na postanowienie sądu w tym zakresie przysługuje zażalenie.

Wraz z wnioskiem o ogłoszenie upadłości dłużnik jest obowiązany złożyć oświadczenie na piśmie o prawdziwości danych zawartych we wniosku. Jeżeli oświadczenie nie jest zgodne z prawdą, dłużnik ponosi odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną na skutek podania nieprawdziwych danych we wniosku o ogłoszenie upadłości. W razie niezłożenia takiego oświadczenia, wniosek zostanie zwrócony bez wzywania dłużnika do jego uzupełnienia.

Jeżeli dłużnik nie wyjawi całego majątku, sąd umorzy postępowanie upadłościowe, co będzie skutkowało tym, że przez najbliższe 10 lat dłużnik nie będzie mógł skorzystać z możliwości ogłoszenia upadłości.

Tak przygotowany wniosek należy złożyć do sądu rejonowego – sądu gospodarczego według miejsca zamieszkania dłużnika. Sądem właściwym jest:

VIII Wydział Gospodarczy dla spraw upadłościowych i restrukturyzacyjnych Sądu Rejonowego dla Krakowa - Śródmieścia w Krakowie
ul. Przy Rondzie 7
31-547 Kraków
tel./ fax 12 619 52 09

Opłata od wniosku o ogłoszenie upadłości osoby fizycznej jest opłatą stałą i wynosi po nowelizacji 30 zł (przed nowelizacją była to kwota 200 zł).

Do wniosku należy dołączyć dokumenty, które udowodnią zarówno własność majątku dłużnika, jak i dokumenty dotyczące zobowiązań, jakie dłużnik posiada. Jeżeli dłużnik nie posiada takich dokumentów, powinien podać przyczyny dla których nie może ich dołączyć.

Po złożeniu wniosku przez dłużnika sąd bada, czy wniosek spełnia wszystkie wymogi formalne określone ustawą oraz czy jest prawidłowo opłacony. W przypadku wystąpienia takich braków, sąd wzywa dłużnika do ich uzupełnienia. Następnie ustala sytuację podatkową dłużnika zwracając się do Naczelnika Urzędu Skarbowego

z zapytaniem czy dłużnik w ciągu 5 lat przed złożeniem wniosku o upadłość zgłaszał fakt dokonania czynności prawnych podlegających opodatkowaniu oraz zasięga informacji w Krajowym Rejestrze Sądowym czy dłużnik jest współnikiem spółek handlowych. Następnie sąd rozpoznaje sprawę na posiedzeniu niejawnym. W przypadku kiedy uzna to za konieczne, może jednak wyznaczyć rozprawę. Postanowienie w sprawie ogłoszenia upadłości sąd wydaje w terminie dwóch miesięcy od daty złożenia wniosku. Ponadto sąd wydaje obwieszczenie o ogłoszeniu upadłości, które jest wywieszane w budynku sądu oraz zamieścić go w co najmniej jednym dzienniku o zasięgu krajowym.

W poniższym artykule, ze względów oczywistych, poruszone zostały jedynie

podstawowe zagadnienia dotyczące upadłości konsumenckiej i możliwości jakie daje prawo dłużnikom, którzy nie ze swojej winy popadli w niewypłacalność, uregulowania swojej sytuacji materialnej. Szczegółowe informacje dotyczące poszczególnej sytuacji można uzyskać w biurach bezpłatnych porad prawnych prowadzonych przez Stowarzyszenie Kolpinga w Urzędzie Gminy w Drwini 57, pok. Nr 1, oraz w Urzędzie Gminy w Lipnicy Murowanej 19, pok. Nr 2, gdzie od poniedziałku do piątku przez cztery godziny dziennie prowadzone są dyżury prawników.

17. Czy członek rodziny może mnie reprezentować w postępowaniu sądowym?

Tak, zgodnie z treścią art. 87 § 1 kodeksu postępowania cywilnego pełnomocnikiem w postępowaniu sądowym mogą być adwokaci, radcy prawni (w sprawach własności przemysłowej także rzecznicy patentowi), krewni oraz osoby pozostające ze stroną w stosunku przysposobienia. Pełnomocnikiem może być również współuczestnik sporu, tj. podmiot, który również występuje jako strona w postępowaniu w tej samej pozycji procesowej (jako powód bądź pozwany). Pełnomocnikiem może być ponadto osoba sprawująca zarząd majątkiem lub interesami strony, a także osoba pozostająca ze stroną w stałym stosunku zlecenia, jeżeli przedmiot sprawy wchodzi w zakres tego zlecenia. Przez osoby związane stosunkiem bliskości rozumieć zaś należy: rodziców, małżonka, zstępnych oraz osoby pozostające w stosunku przysposobienia.

Prawidłowy wybór osoby mogącej być pełnomocnikiem ma doniosłe znaczenie praktyczne, zgodnie bowiem z art. 397 pkt. 2 kpc nieważność postępowania zachodzi m.in. jeśli pełnomocnik strony nie był należycie umocowany.

Podstawa prawna:

1. Ustawa *Kodeks postępowania cywilnego* z dnia 17 listopada 1964 r

18. W jakich przypadkach pracownik może rozwiązać stosunek pracy w trybie natychmiastowym?

Zgodnie z art. 30 § 1 pkt 3 Kodeksu Pracy umowa o pracę rozwiązana może zostać przez oświadczenie jednej ze stron bez zachowania okresu wypowiedzenia (rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia).

Jak stanowi art. 55 § 1 Kodeksu Pracy pracownik może rozwiązać umowę o pracę bez wypowiedzenia, jeżeli zostanie wydane orzeczenie lekarskie stwierdzające szkodliwy wpływ wykonywanej pracy na jego zdrowie, a pracodawca nie przeniesie go do innej – odpowiedniej ze względu na stan zdrowia – pracy.

Pracownik ponadto może rozwiązać umowę o pracę w trybie określonym w sposób opisany powyżej także wtedy, gdy pracodawca dopuści się ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków wobec pracownika (art. 55 § 1¹). Nie każdy jednak przypadek naruszenia przez pracodawcę obowiązków kwalifikować będzie się jako ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków pracodawcy uprawniające pracownika do rozwiązania stosunku pracy ze skutkiem natychmiastowym. Przykładowe sytuacje, uzasadniające skorzystanie przez pracownika z tej instytucji to: niedotrzymanie przez pracodawcę obowiązku wypłacenia wynagrodzenia za pracę (nawet jeżeli ma charakter jednorazowy) czy odwetowe sankcje pracodawcy zmierzające do zdyskredytowania pracownika oraz naruszającego jego dobra osobiste, podjęte w reakcji na dozwoloną i konstruktywną krytykę przez pracownika dyrektora zakładu pracy, mogą być kwalifikowane jako ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków wobec pracownika. Ocena, czy nastąpiło ciężkie naruszenie przez pracodawcę obowiązku przestrzegania w zakładzie pracy zasad współżycia społecznego wobec pracownika, wymaga uwzględnienia subiektywnych kryteriów oceny zachowania osób reprezentujących pracodawcę.

Co istotne, w przypadku w takim przypadku pracownikowi przysługuje odszkodowanie w wysokości wynagrodzenia za okres wypowiedzenia (w przypadku umowy o pracę na czas określony odszkodowanie przysługuje w wysokości wynagrodzenia za czas, do którego umowa miała trwać, nie więcej jednak niż za okres wypowiedzenia).

Pracownik powinien pamiętać, iż oświadczenie o rozwiązaniu umowy o pracę bez wypowiedzenia powinno nastąpić na piśmie, z podaniem przyczyny uzasadniającej rozwiązanie umowy.

Podstawa prawna:

1. Ustawa *Kodeks pracy* z dnia 26 czerwca 1974 r

19. Kogo, w jakich przypadkach i jak można wydziedziczyć?

Wydziedziczenie oznacza pozbawienie uprawnionego prawa do zachowku. Zachowek zaś należy się zstępnym (dzieciom, wnukom, prawnukom), małżonkowi oraz rodzicom spadkodawcy, którzy byliby powołani do spadku z ustawy. Jeżeli uprawniony do zachowku nie otrzymał należnego mu zachowku bądź w postaci uczynionej przez spadkodawcę darowizny, bądź w postaci powołania do spadku, bądź w postaci zapisu, przysługuje mu przeciwko spadkobiercy roszczenie o zapłatę sumy pieniężnej potrzebnej do pokrycia zachowku ($\frac{1}{2}$ bądź $\frac{2}{3}$ wartości udziału spadkowego) albo do jego uzupełnienia. Art. 1008 kodeksu cywilnego stanowi, iż spadkodawca może w testamencie pozbawić zstępnych, małżonka i rodziców zachowku (wydziedziczenie), jeżeli uprawniony do zachowku:

- 1) wbrew woli spadkodawcy postępuje uporczywie w sposób sprzeczny z zasadami współżycia społecznego;
- 2) dopuścił się względem spadkodawcy albo jednej z najbliższych mu osób umyślnego przestępstwa przeciwko życiu, zdrowiu lub wolności albo rażącej obrazy czci;
- 3) uporczywie nie dopełnia względem spadkodawcy obowiązków rodzinnych.

Są to wyłączne przyczyny wydziedziczenia. Pierwsza z nich odnosi się do naganego postępowania uprawnionego do zachowku, głównie przejawiającego się np. w alkoholizmie tej osoby, porzuceniu przez nią najbliższej rodziny, narkomanii, prostytutce, przestępczego trybu życia. Ważne, aby zachowanie tej osoby było uporczywe, a więc miało pewne cechy trwałości, powtarzalności oraz sprzeciwiało się woli spadkodawcy.

Druga przesłanka dotyczy popełnienia umyślnego przestępstwa przeciwko życiu, zdrowiu, wolności bądź rażącej obrazy czci. W tym wypadku osobą wobec której skierowany jest czyn jest nie tylko sam spadkodawca, ale także osoba mu najbliższa (kodeks cywilny nie precyzuje, kto jest osobą najbliższą, ustala się tą kwestię indywidualnie, badając stosunki spadkodawcy z otoczeniem). Trzecią przesłankę stanowi uporczywe niedopełnianie obowiązków rodzinnych względem spadkodawcy, które przejawia się głównie w: niedopełnianiu obowiązku alimentacyjnego względem niego, zaniedbywaniu opieki, obowiązków wynikających z umowy dożywocia, faktycznym zerwaniu kontaktów rodzinnych. Podobnie jak w przypadku pierwszej przesłanki istotnym jest, aby naganne zachowanie uprawnionego do zachowku było uporczywe, a więc miało pewne cechy trwałości, powtarzalności.

Wydziedziczenie może nastąpić jedynie w testamencie. W treści testamentu musi być wyraźnie wskazana jedna z wymienionych wyżej przyczyn wydziedziczenia. Oczywiście nie musi być przytoczona dokładna treść przepisu, niemniej z treści dokumentu wyraźnie musi wynikać z którego z powyżej wymienionych powodów następuje wydziedziczenie.

Wydziedziczenie jest całkowite (nie można pozbawić „części” prawa do zachowku), nie może być wyrażone z zastrzeżeniem warunku (np. jeśli się nie poprawisz), ani terminu (jeśli umrę do roku od dnia sporządzenia testamentu). Wydziedziczenie bezzasadne, dokonane z naruszeniem art. 1008 – 1011 k.c. nie wywołuje zamierzonego przez spadkodawcę skutku prawnego. Uprawniony do zachowku może dochodzić swoich praw, powołując się na bezpodstawność wydziedziczenia.

W razie przebaczenia wydziedziczenie staje się bezskuteczne.

Należy także pamiętać, iż w razie wydziedziczenia zstępnego jego zstępni będą jednak uprawnieni do zachowku po spadkodawcy (czyli jeśli np. syn ma dzieci to w razie skutecznego wydziedziczenia syna prawo do zachowku po zmarłym dziadku będą miały wnuki).

Podstawa prawna:

art. 1008-1011 kodeksu cywilnego

Stan prawny na dzień: 08.11.2016 r.

20. Umowa o pracę na czas określony – nowe regulacje.

W ostatnich miesiącach weszły w życie znowelizowane przepisy kodeksu pracy, znacznie zmieniające dotychczasowe regulacje odnoszące się do umów na czas określony.

Według obecnie obowiązujących przepisów pracodawca może zawrzeć z tym samym pracownikiem umowę na czas określony na okres do 33 miesięcy. Łączna liczba umów na czas określony w tym okresie między tymi samymi stronami nie może przekraczać trzech.

Zasady powyższej nie stosuje się do umów o pracę zawartych na czas określony:

- 1) w celu zastępstwa pracownika w czasie jego usprawiedliwionej nieobecności w pracy;
- 2) w celu wykonywania pracy o charakterze dorywczym lub sezonowym;
- 3) w celu wykonywania pracy przez okres kadencji;
- 4) w przypadku, gdy pracodawca wskaże obiektywne przyczyny leżące po jego stronie

- jeżeli zawarcie tych umów w danym przypadku służy zaspokojeniu okresowego zapotrzebowania i jest niezbędne w tym zakresie w świetle wszystkich okoliczności zawarcia umowy.

Należy także pamiętać, iż uzgodnienie między stronami w trakcie trwania umowy o pracę na czas określony dłuższego okresu wykonywania pracy na podstawie tej umowy uważa się za zawarcie, od dnia następującego po dniu, w którym miało nastąpić jej rozwiązanie, nowej umowy o pracę na czas określony.

Ma to istotne znaczenie, gdyż w przypadku, gdy okres zatrudnienia na podstawie umowy o pracę na czas określony jest dłuższy niż okres 33 miesięcy lub jeżeli liczba zawartych umów jest większa niż trzy, uważa się, że pracownik, odpowiednio od dnia następującego po upływie okresu, o którym mowa wyżej lub od dnia zawarcia czwartej umowy o pracę na czas określony, jest zatrudniony na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony.

Zmianie uległy także okresy wypowiedzenia umów zawartych na czas określony. Dotychczas strony zawierając umowę na czas określony dłuższy niż 6 miesięcy

mogły w umowie ustalić, iż może ona ulec rozwiązaniu za 2 – tygodniowym wypowiedzeniem. Wypowiedzieć zatem nie można było umów na czas określony do 6 miesięcy oraz umów na okres dłuższy, które nie przewidywały takiej możliwości rozwiązania stosunku pracy. Stałym pozostawał także okres wypowiedzenia – 2 tygodnie bez względu na czas trwania stosunku pracy.

Obecnie znowelizowane przepisy zrównują okresy wypowiedzenia umów na czas określony z okresami wypowiedzenia umowy zawartej na czas nieokreślony. Zależą one od okresu zatrudnienia u danego pracodawcy i wynoszą:

- 2 tygodnie, jeżeli pracownik był zatrudniony krócej niż 6 miesięcy;
- 1 miesiąc, jeżeli pracownik był zatrudniony co najmniej 6 miesięcy;
- 3 miesiące, jeżeli pracownik był zatrudniony co najmniej 3 lata.

Wyjątkowo do okresu zatrudnienia wlicza się pracownikowi okres zatrudnienia u poprzedniego pracodawcy, jeżeli zmiana pracodawcy nastąpiła w związku z przejściem zakładu pracy na innego pracodawcę, a także w innych przypadkach, gdy z mocy przepisów szczególnych nowy pracodawca jest następcą prawnym w stosunkach pracy nawiązanych przez pracodawcę poprzednio zatrudniającego tego pracownika.

Znowelizowane przepisy nie zmieniły jednak zasady, iż wypowiedzenie umowy na czas określony nie wymaga uzasadnienia, także, jeśli dokonuje go pracodawca.

Podstawa prawna:

art. 25(1), art. 30§4, art. 36 kodeksu pracy

Stan prawny:

16.11.2016 r.

21. Ubezważnowolnienie – procedura.

Ubezważnowolnienie może być całkowite lub częściowe. Jego zakres zależy od stanu zdrowia psychicznego osoby ubezważnowolnionej.

Zgodnie z art. 13 kodeksu cywilnego, osoba, która ukończyła trzynaście lat, może być ubezważnowolniona całkowicie, jeżeli wskutek choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego rodzaju zaburzeń psychicznych, w szczególności pijaństwa lub narkomanii, nie jest w stanie kierować swym postępowaniem. Dla ubezważnowolnionego całkowicie ustanawia się opiekę, chyba że pozostaje on jeszcze pod władzą rodzicielską. Osoby całkowicie ubezważnowolnione nie mają zdolności do czynności prawnych (art. 12 k.c.).

Natomiast, w myśl art. 16 k.c., osoba pełnoletnia może być ubezważnowolniona częściowo z powodu choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego rodzaju zaburzeń psychicznych, w szczególności pijaństwa lub narkomanii, jeżeli stan tej osoby nie uzasadnia ubezważnowolnienia całkowitego, lecz potrzebna jest

pomoc do prowadzenia jej spraw. Dla osoby ubezwłasnowolnionej częściowo ustanawia się kuratelę. Osoby ubezwłasnowolnione częściowo mają ograniczoną zdolność do czynności prawnych (art. 15 k.c.).

Z uwagi na specyfikę przedmiotu sprawy, w szczególności na poszanowanie praw człowieka, procedura rozpoznawania tego rodzaju spraw została bardzo szczegółowo opisana w kodeksie postępowania cywilnego.

Sprawy o ubezwłasnowolnienie są rozpatrywane w postępowaniu nieprocesowym, należą one do właściwości sądu okręgowego miejsca zamieszkania osoby, której dotyczy wniosek o ubezwłasnowolnienie. Rozpatrywane są w składzie trzech sędziów zawodowych.

Przepisy przewidują ograniczony krąg podmiotów uprawnionych do wystąpienia z wnioskiem o ubezwłasnowolnienie. Są to: małżonek osoby, której dotyczy wniosek, jej krewni w linii prostej (czyli wstępni oraz zstępni), rodzeństwo, a także przedstawiciel ustawowy tej osoby.

Należy pamiętać, iż osoba, która złoży wniosek o ubezwłasnowolnienie w złej wierze lub lekkomyślnie podlega karze grzywny.

Postępowanie obowiązkowo toczy się z udziałem prokuratora.

Do wniosku winny być załączone stosowne zaświadczenia lub opinie lekarzy specjalistów dotyczące stanu zdrowia psychicznego osoby, której dotyczy wniosek.

Niezwłocznie po wszczęciu postępowania sąd winien wysłuchać osobę, której dotyczy wniosek. Wysłuchanie to powinno się odbyć w obecności biegłego psychologa oraz biegłego psychiatry lub neurologa. W celu wysłuchania sąd może zarządzić przymusowe doprowadzenie osoby, której dotyczy wniosek.

Jeżeli sąd uzna to za konieczne może ustanowić doradcę tymczasowego dla osoby, której dotyczy wniosek o ubezwłasnowolnienie (w celu ochrony jej osoby lub mienia).

Osoba, dla której ustanowiono doradcę tymczasowego ma ograniczoną zdolność do czynności prawnych. Może jednak samodzielnie zaskarżać postanowienia w sprawie.

W sprawach o ubezwłasnowolnienie osoba, której dotyczy wniosek musi być obowiązkowo zbadana przez biegłego psychiatrę lub neurologa, a także psychologa.

Jeżeli na podstawie opinii dwóch biegłych sąd uzna to za niezbędne może zarządzić oddanie tej osoby pod obserwację w zakładzie leczniczym maksymalnie na okres do 6 tygodni. W wyjątkowych przypadkach sąd może wydłużyć ten termin do maksymalnie 3 miesięcy.

W przedmiocie ubezwłasnowolnienia obowiązkowo musi się odbyć rozprawa.

W postanowieniu o ubezwłasnowolnieniu sąd orzeka czy jest ono całkowite, czy częściowe oraz z jakiej przyczyny zostało ono orzeczone.

Postanowienie to może zostać uchylone bądź zmienione w razie zmiany stanu psychicznego osoby, której dotyczy.

Sąd uchyli ubezwłasnowolnienie gdy ustaną przyczyny jego orzeczenia. Uchylenie może nastąpić zarówno na wniosek, jak i z urzędu.

W razie zmiany stanu psychicznego ubezwłasnowolnionego sąd może zmienić orzeczenie (w razie polepszenia stanu zmieni z całkowitego na częściowe, a w razie pogorszenia stanu z częściowego na całkowite).

Co istotne – z wnioskiem o zmianę lub uchylenie orzeczenia może wystąpić także

sam ubezwłasnowolniony.

Do spraw o ubezwłasnowolnienie, uchylenie lub zmianę orzeczenia w przedmiocie ubezwłasnowolnienia sąd może ustanowić dla osoby, której to postępowanie dotyczy pełnomocnika z urzędu (adwokata lub radcę prawnego), nawet bez jej wniosku, jeśli z uwagi na stan zdrowia psychicznego nie jest ona w stanie złożyć wniosku, a udział pełnomocnika w sprawie sąd uzna za niezbędny.

Podstawa prawna:

art. 12-16 kodeksu cywilnego, art. 544 – 560 (1) kodeksu postępowania cywilnego

Stan prawny:

16.11.2016 r

22. Służebność osobista drogi koniecznej.

Mieszkam w domu, położonym na działce, która nie ma dostępu do drogi publicznej. Nie jestem jej właścicielem. Czy mogę dochodzić od sąsiada ustanowienia dla mnie służebności przejazdu i przechodu?

Art. 146 z zw. z art. 145 kodeksu cywilnego przewidują, iż samoistny posiadacz nieruchomości, która nie ma odpowiedniego dostępu do drogi publicznej lub do należących do tej nieruchomości budynków gospodarskich, może żądać od właścicieli gruntów sąsiednich ustanowienia za wynagrodzeniem potrzebnej służebności (przejazdu, przechodu, przegonu). W odróżnieniu od właściciela nieruchomości jej samoistny posiadacz może jedynie domagać się ustalenia służebności osobistej, a nie drogowej. Ustanowiona służebność jest zatem prawem ściśle związanym z osobą samego posiadacza samoistnego i gaśnie wraz z jego śmiercią, nie wchodząc do masy spadkowej. Należy także pamiętać, iż służebności osobiste są niezbywalne, nie można również przenieść na inne osoby uprawnień do ich wykonywania. Służebność osobista przejazdu, przechodu wygasa także z chwilą utraty przez uprawnionego posiadania samoistnego.

Koniecznym dla uzyskania takiego ograniczonego prawa rzeczowego jest w pierwszej kolejności wykazanie, iż jest się posiadaczem samoistnym nieruchomości (a więc włada się nią jak właściciel, a nie jak najemca, dzierżawca, czy inny posiadacz zależny). Następnie należy wykazać, iż posiadana nieruchomość nie ma odpowiedniego dostępu do drogi publicznej (a więc albo nie ma dostępu w ogóle, albo wprawdzie posiada dostęp, ale nieodpowiedni).

Służebność drogi koniecznej może być ustanowiona albo w drodze postępowania sądowego albo w drodze umowy zawartej przez strony w formie aktu notarialnego.

Należy pamiętać, iż za ustanowienie tej służebności właścicielowi nieruchomości obciążonej należy się odpowiednie wynagrodzenie.

23. Zapis windykacyjny

Zapis windykacyjny jest rozrządzeniem testamentowym, którego zastosowanie stało się wg polskiego prawa dopuszczalne od 2011 roku. Polega on na tym, że spadkodawca w testamencie zamieszcza rozrządzenie na mocy którego określona osoba nabywa przedmiot zapisu z chwilą śmierci spadkodawcy.

Przykład:

Pani Janina Nowak ma męża i dwoje dzieci. Bardzo zależy jej, aby dom z ogrodem, którego jest wyłączną właścicielką, z chwilą jej śmierci nie był przedmiotem dziedziczenia przez wszystkich spadkobierców (męża i dzieci) ale stał się wyłączną własnością męża. Zamieszcza więc w testamencie zapis windykacyjny na rzecz męża, obejmujący tę nieruchomości.

Uwaga !

Zapis windykacyjny może być zastrzeżony wyłącznie w testamencie sporządzonym w formie aktu notarialnego !

Przedmiotem zapisu windykacyjnego może być:

- 1) rzecz oznaczona co do tożsamości (a więc konkretna rzecz, np. konkretny samochód, konkretna nieruchomości, itd.);
- 2) zbywalne prawo majątkowe;
- 3) przedsiębiorstwo lub gospodarstwo rolne;
- 4) ustanowienie na rzecz zapisobiercy użytkowania lub służebności.

Zapis windykacyjny jest bezskuteczny, jeżeli w chwili śmierci spadkodawcy przedmiot zapisu nie należy do spadkodawcy albo spadkodawca był zobowiązany do jego zbycia. Jeżeli przedmiotem zapisu jest ustanowienie dla zapisobiercy użytkowania lub służebności, zapis jest bezskuteczny, gdy w chwili śmierci spadkodawcy przedmiot majątkowy, który miał być obciążony użytkowaniem lub służebnością nie należy do spadku albo spadkodawca był zobowiązany do jego zbycia.

Uprawnionym z tytułu zapisu windykacyjnego (zapisobiercą windykacyjnym) może być jeden ze spadkobierców lub osoba nie będąca spadkobiercą. Zapis windykacyjny można też uczynić na rzecz więcej niż jednej osoby.

Osoba, na rzecz której został uczyniony zapis windykacyjny może ten zapis przyjąć lub odrzucić – nie ma zatem obowiązku przyjmowania przedmiotu zapisu windykacyjnego. Odrzucenia można dokonać przed sądem lub notariuszem, ustnie lub na piśmie z podpisem urzędowo poświadczonym - w terminie 6 miesięcy od dnia dowiedzenia się o ustanowieniu zapisu windykacyjnego; wówczas przedmiot zapisu windykacyjnego będzie wchodzić do spadku (przedmiot zapisu windykacyjnego co od zasady nie wchodzi bowiem w skład spadku). Odrzucenie zapisu windykacyjnego nie

jest związane z odrzuceniem spadku; innymi słowy; zapisobierca windykacyjny jeśli jest jednocześnie spadkobiercą może odrzucić zapis windykacyjny a przyjąć spadek lub przyjąć spadek a odrzucić zapis windykacyjny.

Odpowiedzialność zapisobiercy windykacyjnego za długi spadkowe oraz za zachowek ogranicza się maksymalnie do wartości przedmiotu zapisu windykacyjnego.

Warto wiedzieć

Zapisy windykacyjne dokonane przez spadkodawcę mają znaczenie przy obliczaniu zachowku. Zapisobierca windykacyjny może ponosić także odpowiedzialność z tytułu roszczenia o uzupełnienie zachowku.

24. Podstawowe różnice między rękojmią a gwarancją.

Rękojmia często bywa mylona z gwarancją, jednak nie są to pojęcia tożsame. Warto o tym wiedzieć, gdyż świadomość podstawowych różnic pomiędzy rękojmią a gwarancją pozwoli na skuteczniejsze dochodzenie uprawnień konsumenckich.

Dla przejrzystości omawianego zagadnienia dalsze wywody będą odnosić się do rękojmi za wady fizyczne oraz do gwarancji w przypadku umowy sprzedaży zawartej z konsumentem.

Rękojmia

Rękojmia jest odpowiedzialnością, którą zawsze ponosi sprzedawca. Wynika ona z przepisów Kodeksu cywilnego i w przypadku konsumentów jest obowiązkowa, tzn. nie można jej skutecznie wyłączyć lub ograniczyć, chyba że przepis szczególny dopuszcza taką możliwość. Jednakże wyłączenie lub ograniczenie odpowiedzialności z tytułu rękojmi jest bezskuteczne, jeżeli sprzedawca zataił podstępnie wadę przed kupującym. Odpowiedzialność z tytułu rękojmi powstaje z mocy samego prawa. Kodeks cywilny rozróżnia rękojmię za wady fizyczne i rękojmię za wady prawne.

Wada fizyczna polega na niezgodności rzeczy sprzedanej z umową. Przykładowo, rzecz sprzedana jest niezgodna z umową, jeżeli:

- 1)** nie ma właściwości, które rzecz tego rodzaju powinna mieć ze względu na cel w umowie oznaczony albo wynikający z okoliczności lub przeznaczenia;
- 2)** nie ma właściwości, o których istnieniu sprzedawca zapewnił kupującego, w tym przedstawiając próbkę lub wzór;
- 3)** nie nadaje się do celu, o którym kupujący poinformował sprzedawcę przy zawarciu umowy, a sprzedawca nie zgłosił zastrzeżenia co do takiego jej przeznaczenia;
- 4)** została kupującemu wydana w stanie niepełnym.

Jeżeli kupującym jest konsument, na równi z zapewnieniem sprzedawcy traktuje się publiczne zapewnienia producenta lub jego przedstawiciela, osoby, która wprowadza

rzecz do obrotu w zakresie swojej działalności gospodarczej, oraz osoby, która przez umieszczenie na rzeczy sprzedanej swojej nazwy, znaku towarowego lub innego oznaczenia odróżniającego przedstawia się jako producent (jednakże sprzedawca jest wolny od odpowiedzialności jeżeli zapewnień tych nie znał ani, oceniając rozsądnie, nie mógł znać albo nie mogły one mieć wpływu na decyzję kupującego o zawarciu umowy sprzedaży, albo gdy ich treść została sprostowana przed zawarciem umowy sprzedaży).

Rzecz sprzedana ma wadę fizyczną także w razie nieprawidłowego jej zamontowania i uruchomienia, jeżeli czynności te zostały wykonane przez sprzedawcę lub osobę trzecią, za którą sprzedawca ponosi odpowiedzialność, albo przez kupującego, który postąpił według instrukcji otrzymanej od sprzedawcy.

Sprzedawca jest odpowiedzialny z tytułu rękojmi za wady fizyczne, które istniały w chwili przejścia niebezpieczeństwa na kupującego lub wynikły z przyczyny tkwiącej w rzeczy sprzedanej w tej samej chwili. Sprzedawca jest zwolniony od odpowiedzialności z tytułu rękojmi, jeżeli kupujący wiedział o wadzie w chwili zawarcia umowy

Sprzedawca odpowiada z tytułu rękojmi, jeżeli wada fizyczna zostanie stwierdzona przed upływem dwóch lat (gdy chodzi o wady nieruchomości - przed upływem pięciu lat) od dnia wydania rzeczy kupującemu. Jeżeli kupującym jest konsument a przedmiotem sprzedaży jest używana rzecz ruchoma, odpowiedzialność sprzedawcy może zostać ograniczona, nie mniej niż do roku od dnia wydania rzeczy kupującemu. Jeżeli określony przez sprzedawcę lub producenta termin przydatności rzeczy do użycia kończy się po upływie dwóch lat od dnia wydania rzeczy kupującemu, sprzedawca odpowiada z tytułu rękojmi za wady fizyczne tej rzeczy stwierdzone przed upływem tego terminu.

Gwarancja

Z kolei odpowiedzialność z tytułu gwarancji występuje tylko wówczas, gdy gwarancja zostanie udzielona. Obciąża ona gwaranta, którym najczęściej jest producent lub importer, rzadziej sprzedawca. W przeciwieństwie do odpowiedzialności z tytułu rękojmi, odpowiedzialność ta nie powstaje zatem z mocy ustawy i nie jest obligatoryjna – producent, importer czy sprzedawca może bowiem udzielić gwarancji, ale nie musi tego robić. Udzielenie gwarancji następuje przez złożenie oświadczenia gwarancyjnego, które określa obowiązki gwaranta i uprawnienia kupującego w przypadku, gdy rzecz sprzedana nie ma właściwości określonych w tym oświadczeniu. Oświadczenie gwarancyjne najczęściej zamieszczane jest w dokumencie gwarancyjnym, ale może zostać złożone nawet w reklamie. Obowiązki gwaranta mogą polegać np. na zwrocie zapłaconej ceny, wymianie rzeczy bądź jej naprawie oraz zapewnieniu innych usług. Uprawniony z gwarancji może żądać od gwaranta wydania oświadczenia gwarancyjnego utrwalonego na papierze lub innym trwałym nośniku (czyli dokumentu gwarancyjnego). Jeżeli została udzielona gwarancja co do jakości rzeczy sprzedanej, poczytuje się w razie wątpliwości, że gwarant jest obowiązany do usunięcia wady fizycznej rzeczy lub do dostarczenia

rzeczy wolnej od wad, o ile wady te ujawnią się w ciągu terminu określonego w oświadczeniu gwarancyjnym. Jeżeli nie zastrzeżono innego terminu, termin gwarancji wynosi dwa lata licząc od dnia, kiedy rzecz została kupującemu wydana. Jeżeli w gwarancji inaczej nie zastrzeżono, odpowiedzialność z tytułu gwarancji obejmuje tylko wady powstałe z przyczyn tkwiących w sprzedanej rzeczy.

Kupujący może wykonywać uprawnienia z tytułu rękojmi za wady fizyczne rzeczy niezależnie od uprawnień wynikających z gwarancji. Wykonanie uprawnień z gwarancji nie wpływa na odpowiedzialność sprzedawcy z tytułu rękojmi. Jednakże w razie wykonywania przez kupującego uprawnień z gwarancji bieg terminu do wykonania uprawnień z tytułu rękojmi ulega zawieszeniu z dniem zawiadomienia sprzedawcy o wadzie. Termin ten biegnie dalej od dnia odmowy przez gwaranta wykonania obowiązków wynikających z gwarancji albo bezskutecznego upływu czasu na ich wykonanie.

Ważne, aby pamiętać, że brak gwarancji nie pozbawia nas prawa do dochodzenia swoich praw jako konsumentów – z tytułu rękojmi.

Przykład:

Jan Nowak kupił buty, sprzedawca poinformował, że buty te nie są objęte gwarancją. Po kilku miesiącach podeszwy przetarły się. Jan Nowak nie jest pozbawiony możliwości dochodzenia swoich praw - będzie bowiem mógł dochodzić roszczeń z tytułu rękojmi przeciwko sprzedawcy – brak gwarancji nie pozbawi go prawa do dochodzenia roszczeń z powodu zakupienia produktu, którego jakość nie odpowiada standardom.